

‘Het doet pijn dat Geert me nooit oma zal noemen’

Vier oma's over hun bijzondere kleinkind

Klazien de Vries (66) is oma van de licht autistische Dirk (7). Ze past een middag in de week op Dirk, als zijn zusje op het kinderdagverblijf is.

Mien van Dam (89) heeft vier kleinkinderen. Kleinzoon Geert (17) is meer-voudig complex gehandicapt en woont niet meer thuis. Mien heeft nooit opgepast.

Willemien van Roij (59) heeft een kleindochter, Faya (4), die veel vergeet van wat ze leert als gevolg van het Phelan McPermidsyndroom. Willemien past een vaste dag in de week op haar en is oma van nog drie kleinkinderen.

Gerda Klomps (67) paste op haar jongste kleinzoon Jelle (8) tot hij drie jaar was. Door zijn chromosomale afwijking heeft hij last van autisme en agressie en kan hij niet praten. Gerda heeft vier kleinzonen.

Stelling 1 Ik voel me niet verplicht een extra handje te helpen

Mien: ‘Ik durfde niet op te passen. Soms eventjes, als ik op bezoek was en mijn dochter boodschappen wilde doen. Maar liever niet. Geert heeft epilepsie en stel dat hij net een aanval zou krijgen? Ik zag een keer hoe het begon en ik vond het zo erg, zo angstig als hij keek. Ik wist niet wat ik moest doen.’

Willemien: ‘Ik heb altijd op onze kleinkinderen gepast en juist met Faya kunnen de ouders extra hulp goed gebruiken. Wel heb ik vooraf met mijn man doorgesproken wat dat dan is, ‘er voor hen zijn’. Dat je voor hen klaarstaat, is makkelijk gezegd, maar wat houdt het in? Als ze ‘s avonds bellen omdat ze hulp nodig hebben, springen we dan echt in?’

Klazien: ‘Vraagt Faya veel zorg?’

Willemien: ‘Nu minder. In het begin kon ze uren ontroostbaar huilen. Dan ga je zo’n kindje eindeloos vasthouden en wiegen en pas later ontdekten we dat ze juist niet aangeraakt wilde worden. Met haar in een draagzak rondlopen, bleek te werken. Van die gebroken nachten was mijn dochter doodmoe,

‘Oppassen kan ik niet meer; ik kan Jelle niet meer aan’

daarom sliep Faya regelmatig bij ons. Faya was veel ziek en onderging tweemaal een open hartoperatie. Mijn man en ik bezochten haar in het ziekenhuis, zodat er altijd iemand was.’

Klazien: ‘Het oppassen voelde nooit als verplichting. Het werd ook pas op de kleuterschool duidelijk dat er iets was met Dirk. Wat ik trouwens eerst helemaal niet wilde geloven. Hoe durfden ze over mijn Dirk te zeggen dat hem iets mankeerde?! Nu hij gelukkig is op een

speciale school, vind ik dat niet moeilijk meer. Ik snap ook beter waar bepaald gedrag vandaan komt. Zo vond ik het altijd grappig dat hij bij mij eerst een eendje uit de kast pakte en op tafel zette. Dat is ons ‘ritueeltje’, dacht ik. Nu weet ik dat het door zijn autisme komt.’

Mien: ‘Met mijn dochter heb ik het nooit gehad over wel of niet oppassen. Misschien voelde ze wel dat ik dat niet wilde vanwege Geerts epilepsie. Ik voel me daar ook niet schuldig over. Misschien omdat Geert twee moeders heeft: als de ene moeder werkte, was de andere er voor hem. Als er een vader was geweest, had ik het misschien anders ervaren. Een vrouw voelt dingen toch beter aan, dus gun je hem een vrouw in de buurt. Geert is zo sterk. Zelfs zijn moeder trok, om genoeg grip te hebben, stevige schoenen aan om hem uit de box te tillen. Op zijn zus Juul heb ik weleens gepast.’

Gerda: ‘Ik paste op tot Jelle als peuter naar het speciale kinderdagverblijf ging. Nu niet meer. Hij komt wel bij ons thuis, maar niet zonder zijn ouders. Hij wordt zo boos als hij niet duidelijk kan maken wat hij wil, hij is gewoon te sterk.’

Willemien: ‘Eerst leek er niets aan de hand met Faya, dus dat was niet de reden dat ik op haar paste. Pas na een half jaar bleek ze hart- en nierproblemen te hebben.’

Gerda: ‘Zo liep dat bij Jelle ook. Pas een paar maanden na zijn geboorte werd duidelijk dat hij zich niet normaal ontwikkelde. Nog steeds is hij niet zindelijk en hij kan plotseling heel boos worden. Mijn dochter staat soms met schrammen op haar armen in haar cadeauwinkel. Tegenwoordig komt Jelle niet meer zo vaak bij ons. Hij is gewoon te agressief. Zijn broers komen wel vaak logeren en ze gaan elke zomer een week mee met de caravan.’

>>

Stelling 2 Door dit kleinkind is de relatie met mijn eigen kind veranderd.

Mien: 'Nee, bij ons niet.'

Willemien: 'Doordat we de zorg delen, is de band intensiever geworden. Ik heb zorgen om dit kleinkind én om mijn eigen kind. Dat doet pijn.'

Mien: 'Of Geert me herkent, weet ik niet. Jaren terug vroeg ik mijn dochter: "Denk je dat hij ooit mama of oma zal zeggen?" "Reken er maar niet op," zei ze. Dat doet me nog steeds verdriet.'

Gerda: 'De relatie veranderde sowieso toen mijn kinderen zelf kinderen kregen. Ze hebben meer begrip voor mij gekregen.'

Willemien: 'Ze waarderen meer wat je voor ze hebt gedaan.'

Gerda: 'Eens vroeg mijn dochter: "Waarom denk jij dat Jelle bij ons is gekomen?" "Vanwege jouw geduld," zei ik.'

Willemien: 'Ik heb diep respect voor het geduld van mijn eigen kind.'

Klazien: 'Dat heeft ze niet van mij geërfd!'

Gerda: 'Mijn dochter wil altijd alles zelf oplossen. Had even gebeld, denk ik dan. Wij hadden misschien geen gehandicapt kind, maar we hebben ook ingrijpende dingen meegemaakt in ons gezin. Daardoor weet ik hoe zwaar het soms is.'

Klazien: 'Ik ben bezorgd om mijn dochter. Ze heeft een druk leven. En zo'n kind kost veel geld.'

Gerda: 'Krijgt hij geen rugzakje? Daarvan betaalt mijn dochter de ambulante oppas en het logeerhuis.'

Klazien: 'Dat weet ik eigenlijk niet.'

Willemien: 'Leuk, hè, zo'n logeerhuis.'

Gerda: 'Jelle vond het eerst helemaal niet leuk. Mijn dochter was met haar gezin naar de Ardennen en Jelle verbleef in het logeerhuis. Dat was goed. Maar je mag niet zeggen dat ze 'met z'n allen' weg zijn geweest. Met zijn vieren, corrigeert mijn dochter dan.'

'Ik heb nu zorgen om mijn kind én kleinkind'

Willemien: 'Voor haar gevoel kiest ze door zo'n vakantie voor zichzelf. Maar ze hebben het zo nodig.'

Mien: 'Mijn dochter gaat al jaren op Wigwam-vakantie. Overdag wordt er voor Geert gezorgd en kunnen de ouders leuke dingen doen met de andere kinderen. 's Avonds staat het eten klaar, ze kunnen zo aanschuiven. Op die manier kunnen ze toch met het hele gezin op stap.'

Stelling 3 De liefde voor dit kleinkind is anders dan voor mijn andere kleinkinderen.

Mien: 'Dat niet, maar ik heb meer met 'm te doen.'

Willemien: 'Voor mij is de liefde hetzelfde. Als één van de kleinkinderen verdriet heeft, heb ik dat ook. Het maakt niet uit welk kleinkind dat is.'

Gerda: 'Jelles broers hebben geen normale jeugd. Op de vloer spelen kan niet, want hij maakt alles kapot. Maar Jelle een bouwwerk van de middelste van tafel, dan probeert de oudste hem af te leiden door iets voor hem te maken.'

Klazien: 'In een bijzonder gezin krijg je andere patronen. Er is een duidelijke gever en een nemer.'

Gerda: 'Mijn oudste kleinzoon staat altijd klaar om een ander te helpen.'

Willemien: 'Komt dat door de gezinssituatie of is het een karaktereigenschap? Misschien zou hij dat toch wel gedaan hebben.'

Klazien: 'Ik vind juist dat ik Dirk tegen zijn kleine zusje Janneke moet beschermen. Zodat zij z'n Lego niet afpakt en stukmaakt. Hij is gebaat bij rust en continuïteit en dat kan niet altijd met een dreumes in de buurt. Als er wat spanning in het gezin is, dan krijgt hij sneller een driftbui.'

Stelling 4 Ik kan geen 'gewone' opvoedproblemen delen met mijn kind.

Gerda: 'Ik geef nooit opvoedadviezen.'

Klazien: 'Ik heb moeite met werkende moeders. Kinderen naar de opvang brengen, vind ik toch een beetje zielig. Maar ik zeg er niets over.'

Willemien: 'Tegenwoordig kunnen ze niet anders.'

Mien: 'Ik ben van de oude stempel, dus ik bleef thuis toen de kinderen kwamen. Maar ik ben er aan gewend dat Geerts moeders wel werkten. Het lijkt me wel rustiger en gezelliger voor de kinderen als je thuis bent met een kopje thee.'

Willemien: 'Ik probeer mijn dochter geen tips te geven. Maar toen ze overwoog te stoppen met werken, heb ik dat afgeraden. Ze moet niet 'bovenop' Faya zitten, dat is niet goed voor haar. Verder vertel ik alleen hoe ik het zou aanpakken als ze erom vraagt. Maar sommige dingen die bij gewone kinderen werken, helpen niet bij Faya. Zo begrijpt ze het woord 'nee' niet. Ik heb haar een keer mopperend in de hoek gezet. Keek ze me stralend aan, alsof ze leek te zeggen: gezellig oma, samen!'

Mien: 'Advies hebben ze niet nodig, ze zijn oud en wijs genoeg. Ik sta er vaak versteld van hoe ze problemen aanpakken. Daar bewonder ik ze om. Zo

zit Geert nu in een scheurfase. Hij scheurt telkens zijn T-shirts van zijn lijf. Dan proberen ze hem af te leiden, bijvoorbeeld met speelgoed dat lawaai maakt. Mijn schoondochter probeert regelmatig

'Ik vind het bewonderenswaardig hoe mijn kinderen met problemen omgaan'

van gescheurde pyjama's en shirts weer draagbare kleding te maken. Vroeger vond ik weleens dat ze dingen anders aan moesten pakken. Dat ze strenger moesten zijn. Toch denk ik altijd aan een vriendin, die tijdelijk bij haar dochter introk. Zij zei: ik neem m'n aapjes mee, die van horen, zien en zwijgen.'

Gerda: 'Jij leert je kinderen praten, zij leren jou te zwijgen. Eerlijk gezegd is er niet eens ruimte voor uitgebreide adviezen. Er is bijna nooit een rustig moment voor een goed gesprek.'

Willemien: 'Die gesprekken volgen 's avonds, aan de telefoon.'

>>

Stelling 5 Ik voel me meer aangetrokken tot mijn gezonde kleinkinderen.

Mien: 'In het begin liep ik altijd direct naar Geert toe. Dat heb ik afgeleerd: mijn kleindochter Juul moest ook aandacht krijgen. Dus vroeg ik haar bijvoorbeeld wat ze aan het tekenen was en liep daarna naar Geert.'

Klazien: 'Ik trek juist meer naar Dirk.'

Willemien: 'Hij is je eerste kleinkind, zodat hij altijd een bijzonder plekje inneemt.'

Klazien: 'Zou dat het zijn? Wij hebben gewoon iets met elkaar. Onze interesses komen overeen. Samen lezen we zijn bibliotheekboeken over geschiedenis, natuur- en sterrenkunde. Ik begrijp zijn ziertje gewoon. Met dat ziertje is niets mis, alleen zijn hersenen werken anders. Zijn zusje van anderhalf jaar is een heel lief meisje, maar een band als met Dirk heb ik nog niet met haar.'

Gerda: 'Als ik binnenkom, begroet ik eerst de andere kleinkinderen. Jelle moet je laten betijen, hij komt later zelf wel. Het is moeilijk dat hij nooit zijn liefde laat zien. Met Jelle kun je niet knuffelen, hij laat je niet toe. Toch voel ik niet meer afstand. Wel denk ik soms: verdorie, waarom trek je de haren van mijn dochters hoofd? Als hij boos wordt, kan hij in een halfuur het hele huis verbouwen. Toch verwijt ik het hem niet, het kind kan er niets aan doen.'

Mien: 'In liefde is er geen verschil, maar ik heb wel heel veel medelijden met Geert. Die keer dat hij geopereerd moest worden – hij kreeg twee stangen

'Knuffelen met Geert als hij in de box ligt. Daar geniet ik van'

in zijn rug omdat hij anders kromgroeide en ademhalingsproblemen zou krijgen... Ik hoop dat ik eerder doodga dan hij.'

Gerda: 'Dan kun je hem opwachten, boven.'

Mien: 'Zo'n type ben ik niet. Maar ik mag hem graag knuffelen, als hij in de box ligt.'

Klazien: 'Je wilt nog lang van hem genieten.'

Mien: 'Ja, en hij heeft plezier. Je houdt het niet voor mogelijk wat begeleiders met hem ondernemen.

Geert houdt van motorgeluiden, dus hebben ze hem tijdens zo'n Wigwamvakantie met rolstoel en al in een zijspan gezet en mocht hij mee met een motor. Zelfs boomklimmen kon, doordat ze hem, hup, in een boom hebben gehesen. Vond 'ie prachtig. Daar is het een jongen voor, hè.' ●